

VERBONDEN PARTIJEN: “GRIP OP SAMENWERKING”

**ONDERZOEK NAAR DE IMPACT EN DE BEHEERSING VAN VERBONDEN PARTIJEN VOOR DE GEMEENTE
SIMPELVELD**

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Voorgeschiedenis en achtergrond.....	3
1.2	Samenvatting	4
2	Doel en vraagstelling	5
2.1	Doelstelling.....	5
2.2	Onderzoeksvragen	5
2.2.1	<i>Vraag 1: Welke verbonden partijen heeft de gemeente Simpelveld en wat zijn hun belangrijkste kenmerken?.....</i>	<i>5</i>
2.2.2	<i>Vraag 2: Hoe houdt de gemeente Simpelveld grip op de financiële en bestuurlijke belangen en risico's rond verbonden partijen?</i>	<i>5</i>
3	Het onderzoek	6
3.1	De aanpak.....	6
3.2	De bronnen.....	6
3.3	Vraag 1: Welke verbonden partijen heeft de gemeente Simpelveld en wat zijn hun belangrijkste kenmerken?.....	7
3.3.1	<i>Algemene introductie verbonden partijen: wat is een verbonden partij, welke soorten verbonden partijen bestaan er? (deelvraag 1).....</i>	<i>7</i>
3.3.2	<i>Spelregels rondom verbonden partijen (deelvraag 2)</i>	<i>9</i>
3.3.3	<i>Verbonden partijen gemeente Simpelveld en hun kenmerken (deelvraag 3 en 4).....</i>	<i>10</i>
Tabel 1	Overzicht verbonden partijen.....	10
Tabel 2	Basisinformatie over de 23 verbonden partijen.....	11
3.4	Vraag 2: Hoe houdt de gemeente Simpelveld grip op de financiële en bestuurlijke belangen en risico's rond verbonden partijen?	15
3.4.1	<i>Impact van verbonden partijen voor gemeente Simpelveld</i>	<i>15</i>
Tabel 3	Financiële impact verbonden partijen	15
3.4.2	<i>Verdeling van verantwoordelijkheid tussen verbonden partijen en deelnemende gemeenten</i>	<i>16</i>
3.4.3	<i>Bestuurlijke relatie tussen gemeenten en verbonden partijen</i>	<i>16</i>
Tabel 4	Portefeuillehouder, functie, stemverhouding.....	18
3.4.4	<i>Taakverdeling tussen gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders</i>	<i>20</i>
3.4.5	<i>Taakinfilling binnen de gemeente Simpelveld</i>	<i>22</i>
4	Conclusies en aanbevelingen.....	27
4.1	Conclusies.....	27
4.2	Aanbevelingen	28

1 Inleiding

1.1 Voorgeschiedenis en achtergrond

De groeiende samenwerking tussen gemeenten staat de laatste tijd volop in de belangstelling. De verzwaring van het takenpakket van gemeenten en een aantal decentralisaties van rijkstaken in het sociale domein gaan gepaard met steeds hogere (wettelijke) kwaliteitseisen waaraan gemeenten moeten voldoen. Ook burgers en bedrijven verwachten hogere kwaliteit en meer service. Het bundelen van krachten door gemeenten is op dit alles een natuurlijke reactie.

Samenwerking is vaak nodig om veranderingen überhaupt het hoofd te kunnen bieden (doelmatigheid en doeltreffendheid). Daarnaast zijn het pakken van kansen en het beperken en beheersen van (politieke, bestuurlijke en financiële) risico's belangrijke motieven om samenwerkingsverbanden aan te gaan.

Omgekeerd wordt ten aanzien van de activiteiten in samenwerkingsverbanden regelmatig de vraag gesteld of een individuele gemeente deze activiteiten überhaupt nog wel zelf (lees: alleen) kan uitvoeren. Zeker bij kleinere gemeenten zoals Simpelveld is dit een legitieme vraag uit het oogpunt van kwetsbaarheid. Terugtrekking uit bestaande samenwerkingsverbanden stelt deze gemeenten waarschijnlijk voor de praktisch en financieel onmogelijke taak om de uitvoering van de betreffende activiteiten verder alleen te organiseren.

Naast voordelen hebben verbonden partijen voor gemeenten ook nadelen: samenwerking vergroot de complexiteit en de bestuurlijke drukte. Besluitvorming en uitvoering vinden plaats op grotere afstand van de gemeentelijke organisatie en de gemeenteraad. Belangrijke besluiten worden genomen door het bestuur van de verbonden partij (gemeente Simpelveld heeft bij alle publiekrechtelijke verbonden partijen alsmede bij IBA minimaal één vertegenwoordiger in het bestuur). De gemeenteraad kan een dergelijk besluit niet meer terugdraaien.

De gemeenteraad heeft slechts beperkte invloed op de samenwerkingsverbanden. Bovendien neemt het aantal verbonden partijen en hun financiële belang sterk toe. Dat maakt de verbonden partijen - en de grip erop - een buitengewoon belangrijk onderwerp. Er zijn de laatste tijd in Nederland veel rekenkamerrapporten over dit onderwerp uitgebracht. Ook leden van de gemeenteraad van Simpelveld hebben de wens uitgesproken om naar de verbonden partijen te kijken. Met name gaat het om de impact van deze partijen en de manier waarop vanuit Simpelveld grip wordt gehouden op deze partijen. Daarom hebben wij, rekenkamercommissie van de gemeente Simpelveld, in 2016 - 2017 een onderzoek uitgevoerd naar de verbonden partijen van de gemeente Simpelveld. Dit rapport is het verslag van dat onderzoek.

1.2 Samenvatting

De groeiende samenwerking tussen gemeenten staat de laatste tijd volop in de belangstelling. Door diverse ontwikkelingen bundelen gemeenten meer en meer hun krachten, doorgaans in de vorm van nieuw op te richten gezamenlijke organisaties. Als een gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft in zo'n organisatie, is sprake van een verbonden partij.

Dit onderzoeksrapport is in belangrijke mate informierend van aard en met name bedoeld om een bijdrage te leveren aan de versterking van de toezichthoudende en controlerende taak van de gemeenteraad ten aanzien van verbonden partijen. Dit is in twee stappen gedaan: 1. inzicht verkrijgen in de verbonden partijen van de gemeente Simpelveld en hun belangrijkste kenmerken; 2. in kaart brengen hoe Simpelveld haar belangen in verbonden partijen beheert.

Onze *belangrijkste conclusies* zijn:

- De impact van de 23 verbonden partijen op de gemeentelijke exploitatie van Simpelveld is groot: 35% van de totale lasten van de gemeente Simpelveld hangt samen met de activiteiten in de verbonden partijen.
- Door de omvang, het aantal deelnemers en de stemverhoudingen is de formele kracht van de gemeente Simpelveld in haar verbonden partijen niet groot.
- De activiteiten ter beheersing van de bestuurlijke en financiële belangen in verbonden partijen vinden in Simpelveld gestructureerd plaats, op onderdelen wel en op onderdelen niet met strak geformaliseerde processen. Wij vernamen dat dit prima werkt en dat het op onderdelen ontbreken van strak geformaliseerde processen (vooralsnog) niet als een gemis wordt ervaren bij de mensen die we gesproken hebben.
- De wereld rond verbonden partijen is volop in beweging door onder andere gemeentelijke herindelingen en heroriëntaties binnen de regelingen zelf. Met name de gemeentelijke herindelingen (Nuth-Schinnen-Onderbanken en mogelijk Heerlen-Landgraaf) vragen vanuit perspectief van de gemeente Simpelveld aandacht voor wat betreft haar eigen positie in samenwerkingsverbanden die zij heeft met deze gemeenten (uittreding, toetreding, stemverhoudingen, kostenverdeelsleutels).

Ons *belangrijkste advies* aan raad en college is:

- Bespreek hoe de raad meer grip kan krijgen op verbonden partijen: bijvoorbeeld via tweemaandelijks informatieverstrekking over de verbonden partijen aan de gemeenteraad (of via elk ander aanvaardbaar middel). Speciale aandacht verdienen dan wat ons betreft de impact en gevolgen voor de positie van Simpelveld (stemverhoudingen, kostenverdeelsleutels) in samenwerkingsverbanden waarin als gevolg van aanstaande gemeentelijke herindelingen wijzigingen op stapel staan. Wij vinden het een taak van het college om de raad te informeren over de mogelijke gevolgen en we vinden het een taak van de raad om actief naar deze mogelijke gevolgen te vragen.

2 Doel en vraagstelling

2.1 Doelstelling

De rekenkamercommissie wil met de uitkomsten van dit onderzoek een bijdrage leveren aan de versterking van de toezichthoudende en controlerende taak van de gemeenteraad ten aanzien van verbonden partijen. Daartoe formuleerden wij de volgende drie operationele onderzoeksdoelstellingen:

1. Inzicht verkrijgen in de verbonden partijen van de gemeente Simpelveld en hun belangrijkste kenmerken.
2. In kaart brengen hoe de gemeente Simpelveld de financiële en bestuurlijke belangen in deze verbonden partijen beheert.
3. Herkennen en benoemen van eventuele risico's en verbeterpunten in het beheer van deze belangen.

We hebben verschillende rapporten over verbonden partijen van diverse andere gemeenten gelezen. Dit waren steevast omvangrijke stukken van een hoog theoretisch gehalte. Ze gaan niet in op de specifieke situatie bij de opdracht gevende gemeente en zijn bovendien moeilijk leesbaar. Wij hebben daarom gekozen voor een compact rapport, zo veel mogelijk gericht op de praktijk in de gemeente Simpelveld. Het doel is dat dit rapport wél door de raad wordt gelezen.

2.2 Onderzoeksvragen

2.2.1 Vraag 1: Welke verbonden partijen heeft de gemeente Simpelveld en wat zijn hun belangrijkste kenmerken?

We behandelen begrippen rondom verbonden partijen en brengen daarna in kaart welke verbonden partijen de gemeente Simpelveld kent, inclusief hun doelen, financiële impact en andere kenmerken. Hiervoor hebben we de volgende deelvragen geformuleerd.

Deelvragen:

1. Wat is een verbonden partij, welke soorten verbonden partijen bestaan er?
2. Welke wet- en regelgeving bestaat er ten aanzien van verbonden partijen?
3. Welke verbonden partijen heeft de gemeente Simpelveld?
4. Wat zijn, per verbonden partij, doelstelling, deelnemers, de belangrijkste financiële gegevens, de kostenverdeelsleutel en de financiële bijdrage van de gemeente Simpelveld?

2.2.2 Vraag 2: Hoe houdt de gemeente Simpelveld grip op de financiële en bestuurlijke belangen en risico's rond verbonden partijen?

De gemeente Simpelveld werkt met verbonden partijen om bepaalde doelen te realiseren en zal daarom moeten controleren of de verbonden partijen doen wat ze moeten doen. Hiervoor hebben we de volgende deelvragen geformuleerd.

Deelvragen:

5. Hoe en door wie wordt de gemeente Simpelveld vertegenwoordigd in de verbonden partijen?
6. Welke bevoegdheden en verantwoordelijkheden heeft de gemeente of haar vertegenwoordiger in de verbonden partijen?
7. Hoe zijn in Simpelveld de sturing, de controle en het toezicht ten aanzien van verbonden partijen georganiseerd? Hoe worden bijvoorbeeld college en gemeenteraad over verbonden partijen geïnformeerd?

3 Het onderzoek

3.1 De aanpak

De rekenkamercommissie heeft voor beide onderzoeksvragen documentatie uit de gemeente Simpelveld opgevraagd en deze bestudeerd. Vervolgens hebben we functionarissen die in de gemeente betrokken zijn bij de processen rondom verbonden partijen, geïnterviewd. Zie de opsomming in de volgende paragraaf. De analyse van de met deze werkzaamheden verkregen informatie is de basis van dit onderzoeksrapport. In de paragrafen 3.3 en 3.4 vindt u de beantwoording van de deelvragen. Hoofdstuk 4 bevat onze belangrijkste conclusies en aanbevelingen.

3.2 De bronnen

1. Bespreking rekenkamercommissie met beleidsadviseur bedrijfsvoering van de gemeente Simpelveld, d.d. 19 januari 2017.
2. Bespreking rekenkamercommissie met twee beleidsadviseurs bedrijfsvoering van de gemeente Simpelveld, d.d. 2 maart 2017.
3. Bespreking rekenkamercommissie met beleidsadviseur bedrijfsvoering van de gemeente Simpelveld, d.d. 2 mei 2017.
4. Bespreking rekenkamercommissie met burgemeester, gemeentesecretaris en beleidsadviseur bedrijfsvoering van de gemeente Simpelveld, d.d. 8 mei 2017.
5. Discussiestuk - Nota verbonden partijen gemeente Brunssum (2013).
6. Nota verbonden partijen gemeente Eijsden-Margraten (2012).
7. Het verband met verbonden partijen – onderzoeksrapport inventarisatie verbonden partijen rekenkamercommissie Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Voerendaal en Parkstad Limburg (2007).
8. Quick scan verbonden partijen – onderzoek naar de verbonden partijen van gemeente Meppel, rekenkamercommissie Meppel (2014).
9. Verbonden partijen en de rol van de raad – een onderzoek naar de informatievoorziening, sturing en beheersing ten aanzien van verbonden partijen in Breda, rekenkamer Breda (2015).
10. Notitie verbonden partijen Commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) (2014).

11. Gemeentewet (wet van 14 februari 1992, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot gemeenten).
12. Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) (wet van 20 december 1984, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot gemeenschappelijke regelingen).
13. Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (besluit van 17 januari 2003).
14. Programmabegrotingen 2016 en 2017 gemeente Simpelveld.
15. Websites van diverse verbonden partijen.

3.3 Vraag 1: Welke verbonden partijen heeft de gemeente Simpelveld en wat zijn hun belangrijkste kenmerken?

3.3.1 Algemene introductie verbonden partijen: wat is een verbonden partij, welke soorten verbonden partijen bestaan er? (deelvraag 1)

Definitie verbonden partijen

Gemeenten hebben programma's met daarin doelstellingen. Sommige taken doet de gemeente zelf, voor andere taken wordt een partij ingehuurd. Een derde mogelijkheid is dat de gemeente met andere gemeenten of andere organisaties participeert in een organisatie om zo gezamenlijk een of meerdere taken uit te voeren. De gemeente kan samen met anderen een nieuwe organisatie oprichten of ze kan deelnemen aan een bestaande organisatie. Daarbij is het van belang of het een publiekrechtelijke organisatie is of een privaatrechtelijke organisatie.

Als een gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft in een gezamenlijke organisatie, gaat het volgens artikel 1 van het BBV om een verbonden partij. Dit artikel 1 legt ook uit wat onder een financieel en een bestuurlijk belang moet worden verstaan:

- Financieel belang: een aan een verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.
- Bestuurlijk belang: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Soorten verbonden partijen

Verbonden partijen kunnen verschillen in rechtsvorm. Het hierboven al genoemde onderscheid tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke verbonden partijen is het belangrijkste onderscheid:

- Bij *publiekrechtelijke* verbonden partijen gaat het meestal om Gemeenschappelijke Regelingen op basis van de Wet gemeenschappelijke

regelingen (Wgr). Een dergelijke partij is dan een openbaar lichaam (met rechtspersoonlijkheid). De gemeente draagt in het algemeen financieel bij aan de verbonden partij en is verantwoordelijk voor tekorten (financieel belang). Bovendien is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur (dat is het hoogste orgaan van de verbonden partij) en/of van het Dagelijks Bestuur (bestuurlijk belang). Redenen om te kiezen voor een publiekrechtelijke verbonden partij kunnen zijn de waarborgen van het publiekrechtelijk regime met de daarbij horende rechten en verplichtingen.

- Bij *privaatrechtelijke* verbonden partijen gaat het om vennootschappen (naamloze en besloten), onderlinge waarborgmaatschappijen (komt weinig voor), stichtingen en verenigingen. De deelnemende gemeente is meestal een van de aandeelhouders (financieel belang) en heeft dan het hieraan gekoppelde stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (bestuurlijk belang). Redenen om voor een privaatrechtelijke verbonden partij te kiezen kunnen zijn: snelheid, efficiëntie en risicobeperking doordat de financiële risico's zich beperken tot het ingebrachte aandelenkapitaal.

Bestuur en toezicht binnen verbonden partijen

Verbonden partijen kennen naast het toezicht door de deelnemende organisaties (in dit geval gemeenten) meestal een eigen governance structuur, dat wil zeggen de manier waarop het bestuur en het toezicht op dit bestuur zijn vormgegeven. Er is hier een duidelijk onderscheid tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke verbonden partijen:

- *Publiekrechtelijke* verbonden partijen, meestal openbare lichamen, hebben volgens de Wgr een Algemeen Bestuur (hoogste orgaan), een Dagelijks Bestuur en een voorzitter. De bestuursleden worden niet gekozen, maar benoemd vanuit de deelnemende partijen (in dit geval gemeenten). Bij de openbare lichamen waarin de gemeente Simpelveld participeert, benoemen de colleges van de deelnemende gemeenten uit hun midden de bestuursleden. De meeste openbare lichamen hebben onder het bestuur een uitvoeringsorganisatie. In principe is het zo dat het Dagelijks Bestuur verantwoordelijk is voor de uitvoering en dat het Algemeen Bestuur controleert.
- Voor *privaatrechtelijke* verbonden partijen, meestal vennootschappen, gelden andere regels dan voor openbare lichamen. Het bestuur van een vennootschap is in handen van één of meerdere statutaire bestuurders, waarvan de bevoegdheden zijn vastgelegd in de statuten. Het toezicht op de bestuurders is neergelegd bij een Raad van Commissarissen (overigens niet voor alle vennootschappen verplicht). In de statuten zijn ook de rechten en bevoegdheden van de Raad van Commissarissen beschreven. Hoogste orgaan van een vennootschap is de Algemene Vergadering van Aandeelhouders: hier besluiten de aandeelhouders (of een vertegenwoordiging van hen) over aanstelling en ontslag van bestuurders en commissarissen, over decharge, goedkeuring van jaarrekening en resultaatbestemming, enzovoorts. Daarnaast heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders vaak statutair een aantal aanvullende bevoegdheden.

3.3.2 Spelregels rondom verbonden partijen (deelvraag 2)

Het participeren in verbonden partijen is voor een gemeente niet vrijblijvend. Integendeel, er zijn diverse spelregels van toepassing, zowel op de aanloopfase (gemeente werkt toe naar deelname aan verbonden partij) als op de uitvoeringsfase (deelname is een feit). De belangrijkste worden hier kort uiteengezet:

- Voor *publiekrechtelijke* verbonden partijen is de Wgr een belangrijk juridisch kader. In deze wet zijn onder meer de verantwoordingsrelaties tussen gemeenten en de besturen van gemeenschappelijke regelingen opgenomen en de verantwoordingsrelatie binnen de besturen zelf. Artikel 1 gaat over de bevoegdheid tot het treffen van een gemeenschappelijke regeling, een bevoegdheid die onder voorwaarden zowel ligt bij de raden, de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van gemeenten. Voor meer details hierover verwijzen we naar paragraaf 3.4.4.
- Voor de *privaatrechtelijke* verbonden partijen vormt de gemeentewet het startpunt. Uit artikel 160, in het hoofdstuk over bevoegdheden van het college van burgemeester en wethouders, blijkt dat het college mag besluiten tot oprichting van en deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen. Dit mag echter pas indien de gemeente heeft vastgesteld dat hiermee het openbaar belang wordt gediend en pas nadat de gemeenteraad een ontwerpbesluit heeft gezien en de gelegenheid heeft gekregen om wensen en bedenkingen kenbaar te maken.
- Op *privaatrechtelijke* verbonden partijen (vennootschappen) is voorts het rechtspersonenrecht van toepassing (voornamelijk in Boek 2, Burgerlijk Wetboek). Hierin zijn onder meer bepalingen opgenomen over de oprichting, de statuten, het kapitaal, het eigendom, het bestuur en het toezicht.
- Voor de verantwoording omtrent verbonden partijen geldt het BBV. In artikel 1 staan de breed gebruikte definities van verbonden partij, financieel belang en bestuurlijk belang (zie ook paragraaf 3.3.1 van dit rapport). Belangrijk is dat in het BBV voorschriften staan over de informatie die over verbonden partijen in de begroting en het jaarverslag als onderdeel van de jaarstukken (resp. artikel 9, 15 en 26) van deelnemende gemeenten moet worden opgenomen.
- De verbonden partijen kennen zelf ook verslaggevingsregels. Voor de gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid (zie tabel 2, nummers 1-8 en 11-12) zijn dat net als gemeenten zelf de regels van het BBV. Voor de privaatrechtelijke verbonden partijen (nummers 13-23 in tabel 2) gelden normaliter de verslaggevingsvoorschriften volgens het Burgerlijk Wetboek, voor vennootschappen uitgewerkt in BW2 Titel 9.

Veel gemeenten stellen eigen (interne) spelregels voor verbonden partijen op naast de wettelijke (externe) regels. Deze interne spelregels worden dan samengebracht in een zogeheten nota verbonden partijen. Voorbeelden van onderwerpen die in een dergelijke nota doorgaans aan bod komen, zijn uitgangspunten voor verbonden partijen als instrument voor het gemeentelijk beleid, de rolverdeling tussen college en gemeenteraad (inclusief informatievoorziening) en uitgangspunten voor de aansturing van verbonden

partijen. De gemeente Simpelveld beschikt niet over een nota verbonden partijen. In een recente programmabegroting staat: “Binnen de gemeente is geen algemeen beleid vastgelegd ten aanzien van verbonden partijen. De besluitvorming heeft tot op heden per geval plaatsgevonden, waarbij het aangaan van de relatie met een partij wordt getoetst op de doelmatigheid hiervan.”

3.3.3 Verbonden partijen gemeente Simpelveld en hun kenmerken (deelvraag 3 en 4)

De programmabegroting en de jaarstukken van de gemeente Simpelveld bevatten op basis van het BBV (zie paragraaf 3.3.2 van dit rapport) een overzicht van de verbonden partijen. Wij stelden vast dat deze overzichten in de achterliggende jaren niet helemaal compleet zijn geweest: niet alle verbonden partijen waren hierin altijd opgenomen.

Artikel 27 van de Wgr schrijft voor dat een gemeente (de wet zegt: burgemeester en wethouders) een register bijhoudt van de gemeenschappelijke regelingen waaraan wordt deelgenomen. In het tweede lid van dit artikel 27 is omschreven welke gegevens per gemeenschappelijke regeling in dit register moeten worden vermeld. Tijdens ons onderzoek (zwaartepunt maart, april 2017) stelden we vast dat de gemeente Simpelveld nog niet beschikte over een register. Wij vernamen dat het register op dat moment werd opgesteld.

Ons onderzoek heeft de volgende lijst opgeleverd van 23 verbonden partijen van de gemeente Simpelveld. Naar onze informatie is deze lijst volledig.

Tabel 1 - Overzicht verbonden partijen	
Publiekrechtelijke verbonden partijen	Privaatrechtelijke verbonden partijen
1. Veiligheidsregio Zuid-Limburg	13. Nazorg Limburg BV
2. GGD Zuid-Limburg	14. NV Bank Nederlandse Gemeenten
3. Intergemeentelijke Sociale Dienst Kompas	15. Reinigingsdiensten RD4 (NV)
4. Reinigingsdiensten RD4 (GR)	16. Internationale Bau Ausstellung (IBA)
5. Stadsregio Parkstad Limburg	17. NV Waterleiding Maatschappij Limburg (WML)
6. Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)	18. Enexis Holding NV
7. Belasting Samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	19. Vordering op Enexis BV
8. Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg (RUD)	20. CBL Vennootschap BV
9. Anti Discriminatie Voorziening (ADV) Limburg	21. Verkoop Vennootschap BV
10. Centrumregeling Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg	22. CSV Amsterdam BV
11. Het Gegevenshuis	23. Publiek Belang Elektriciteitsproductie
12. Omnibuzz	

Tabel 2 op de volgende pagina's bevat basisinformatie over de 23 verbonden partijen. Deze informatie plus de mogelijkheid om de partijen onderling te vergelijken, helpt de gemeenteraad bij zijn kaderstellende en controlerende taak. De rekenkamercommissie beschouwt deze tabel als het hart van dit rapport.

Tabel 2 - Basisinformatie over de 23 verbonden partijen

	Naam	Doelstelling	Deelnemers	Belangrijkste financiële gegevens	Verdeelsleutel kosten	Financiële bijdrage Simpelveld	Governance
1.	Veiligheidsregio Zuid-Limburg <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	Verantwoordelijk voor professionalisering, efficiency, uniformering en bestuurlijk geconcentreerde aansturing van alle diensten betrokken bij incident- en rampenbestrijding in de regio. Gemeenten zijn daar zelf doorgaans te klein voor.	De 18 Zuid-Limburgse gemeenten, politie, brandweer en de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR).	Eigen vermogen € 10,3 miljoen en vreemd vermogen € 42,4 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 42,8 miljoen en exploitatieresultaat € 0,2 miljoen (beide over 2015).	Naar rato van het aantal inwoners van de deelnemende gemeenten.	2015: € 489.343 2016: € 462.450 2017: € 469.759	AB: 18 leden (<i>burgemeesters deelnemende gemeenten</i>). DB: 4 leden (<i>burgemeesters vier politiedistricten van vóór 2012</i>). Uitvoeringsorganisatie met vierhoofdige directie (<i>commandant brandweer, directeur publieke gezondheid, coördinerend gemeentesecretaris en politiechef</i>).
2.	GGD Zuid-Limburg <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	Bewaakt en bevordert de gezondheid van de inwoners van Zuid-Limburg met speciale aandacht voor mensen met een kwetsbare positie zoals jongeren, ouderen, en mensen die op meerdere gebieden problemen hebben.	De 18 Zuid-Limburgse gemeenten.	Eigen vermogen € 4,2 miljoen en vreemd vermogen € 12,5 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 41,1 miljoen en exploitatieresultaat € 1,1 miljoen (beide over 2015).	Naar rato van het aantal inwoners van de deelnemende gemeenten.	2015: € 157.756 2016: € 164.500 2017: € 175.550	AB: 19 leden (<i>collegeleden deelnemende gemeenten plus voorzitter uit een van deze gemeenten</i>). DB: 7 leden (<i>uit AB</i>). Financiële Commissie: 7 leden (<i>collegeleden van deelnemende gemeenten</i>). Uitvoeringsorganisatie met vijf uitvoerende afdelingen, enkele ondersteunende diensten en een Directie- en Bestuursbureau.
3.	Intergemeentelijke Sociale Dienst Kompas <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	Kerntaak is uitvoering van sociale wetgeving ten aanzien van werk, inkomen en zorg.	De 3 gemeenten Simpelveld, Nuth en Voerendaal.	Eigen vermogen € 0,2 miljoen en vreemd vermogen € 2,0 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 11,9 miljoen en exploitatieresultaat € 0 miljoen (beide over 2015).	Afhankelijk van afname producten en aantal cliënten.	2015: € 1.112.927 2016: € 1.216.051 2017: € 1.177.299	AB: 9 leden (<i>van elke deelnemende gemeente een collegelid en twee raadsleden</i>). DB: 3 leden (<i>collegeleden van de deelnemende gemeenten</i>). Uitvoeringsorganisatie met een Directeur.
4.	Reinigingsdiensten RD4 (GR) <i>Simpelveld is hier later ingestroomd.</i>	Inzameling en verwerking van afvalstromen, beheer milieuparken en verzorging van straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidsbestrijding.	De 11 gemeenten Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.	Eigen vermogen € 2,5 miljoen en vreemd vermogen € 26,8 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 21,5 miljoen en exploitatieresultaat € 2,6 miljoen (beide over 2015).	Afhankelijk van afname producten.	2015: € 650.943 2016: € 708.120 2017: € 730.811	AB: 11 leden (<i>van elke gemeente een collegelid</i>). DB: 5 leden (<i>collegeleden van 5 grootste gemeenten</i>). Uitvoeringsorganisatie met een MT van 6 leden.
5.	Stadsregio Parkstad Limburg <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	Faciliteren van de samenwerking tussen de acht deelnemende gemeenten en komen tot een gemeenschappelijk beleid en uitvoering op het gebied van ruimte, mobiliteit, economie & toerisme, wonen & herstructurering, energie en duurzaamheid, sociaal domein / participatie, cultuur, onderwijs, arbeidsmarkt, milieu en sport.	De 8 Parkstadgemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld en Voerendaal.	Eigen vermogen € 4,8 miljoen en vreemd vermogen € 12,1 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 12,5 miljoen en exploitatieresultaat € 0,4 miljoen (beide over 2015).	Naar rato van de meest recent vastgestelde Algemene Uitkering van de deelnemende gemeenten (voor wat betreft de kerntaken - grootste component).	2015: € 140.246 2016: € 152.000 2017: € 155.829	AB: 16 leden (<i>van elke gemeente burgemeester en een wethouder</i>). DB: 8 leden (<i>burgemeesters</i>). Bestuurscommissies. Uitvoeringsorganisatie met een directeur/secretaris.
6.	Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL) <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	Voorzien in werkgelegenheid en arbeidsrevalidatie voor moeilijk in het normale arbeidsproces plaatsbare inwoners. De deelnemende gemeenten hebben de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) aan deze organisatie overgedragen.	De 11 gemeenten Brunssum, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals, Valkenburg aan de Geul en Voerendaal.	Eigen vermogen € 1,4 miljoen en vreemd vermogen € 15,3 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 236 miljoen en exploitatieresultaat € 0,8 miljoen (beide over 2015).	Afhankelijk van afname producten (gerealiseerde arbeidsjaren).	2015: € 409.303 2016: € 265.730 2017: € 361.430	AB: 11 leden (<i>van elke gemeente een collegelid</i>). DB: 3 leden (<i>uit AB</i>). Uitvoeringsorganisatie onder leiding van een algemeen directeur.
7.	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) <i>Simpelveld is hier later ingestroomd.</i>	Heffen en innen van de gemeentelijke belastingen voor de deelnemende gemeenten en heffen en innen van waterschapsbelastingen voor het deelnemende waterschap.	30 van de 33 Limburgse gemeenten en het Waterschap Limburg.	Eigen vermogen € -0,3 miljoen en vreemd vermogen € 6,0 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 17,4 miljoen en exploitatieresultaat € -0,3 miljoen (beide over 2015).	Afhankelijk van afname producten (bijvoorbeeld aantallen aanslagbiljetten, aantallen aanslagregels, aantallen gemeentelijke WOZ-objecten en aantallen klantcontacten).	2015: € 114.119 2016: € 114.119 2017: € 114.119	AB: 31 leden (<i>van elke gemeente een collegelid en van het waterschap een DB-lid</i>). DB: 6 leden (<i>benoemd door en vanuit het Algemeen Bestuur, op dit moment zit de burgemeester van Simpelveld in het DB</i>). Uitvoeringsorganisatie met 179 FTE (stand 2015).
8.	Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg (RUD) <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	In opdracht van de deelnemers als gezaghebbende milieu-autoriteit uitvoeren van taken en adviseren over vergunningverlening, toezicht, handhaving en milieuadvies met als doel het waarborgen van een veilige en gezonde leefomgeving.	De 18 Zuid-Limburgse gemeenten en de Provincie Limburg.	Eigen vermogen € 2,5 miljoen en vreemd vermogen € 1,0 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 8,3 miljoen en exploitatieresultaat € 1,4 miljoen (beide over 2015).	Afhankelijk van afname producten.	2015: € 33.343 2016: € 33.805 2017: € 35.555	AB: 19 leden (<i>van elke gemeente een collegelid en van de Provincie een gedeputeerde</i>). DB: 7 leden (<i>gevormd uit AB</i>). Uitvoeringsorganisatie met directeur, staf en drie afdelingen.

Tab. 2	Naam	Doelstelling	Deelnemers	Belangrijkste financiële gegevens	Verdeelsleutel kosten	Financiële bijdrage Simpelveld	Governance
9.	Anti Discriminatie Voorziening (ADV) Limburg <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	Voert voor 29 van de 33 Limburgse gemeenten de Wet Gemeentelijke Anti-discriminatievoorzieningen (WGA) uit en signaleert, voorkomt en bestrijdt in dat kader discriminatie en ongelijke behandeling in de provincie Limburg. Naast registratie en behandeling van discriminatiemeldingen wordt via preventie en voorlichting ook bijgedragen aan het voorkomen van discriminatie. Fungeert derhalve als professionele partner van de deelnemende gemeenten in het handhaven van artikel 1 van de Grondwet inzake gelijke behandeling van allen die zich in Nederland bevinden.	29 Limburgse gemeenten.	Niet relevant, betreft centrumregeling.	Naar rato van het aantal inwoners van de deelnemende gemeenten.	2015: € 4.381 2016: € 4.424 2017: € 4.400	Centrumregeling met ANBI-status. Gevestigd in centrumgemeenten Maastricht en Roermond. Lokale loketten bij deelnemende gemeenten. Directeur-bestuurder met een team van consultants en een managementassistentie. Raad van Toezicht: 3 leden.
10.	Centrumregeling Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	Centrumgemeente Maastricht draagt voor de deelnemende gemeenten gecentraliseerd zorg voor de inkoop van een aantal specifiek benoemde onderdelen van de zware gespecialiseerde jeugdzorg inclusief contractbeheer en monitoring van de contractafspraken. Het gaat om jeugdzorg in residentiële voorzieningen of klinische setting, pleegzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering en crisishulp.	De 18 Zuid-Limburgse gemeenten.	Niet relevant, betreft centrumregeling.	Naar rato van de omvang van de ingekochte zorg.	2015: € 18.013 2016: € 26.045 2017: € 31.716	Centrumgemeente Maastricht voert administratie voor de jeugdzorg tussen gemeenten en zorgverleners.
11.	Het Gegevenshuis <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	Draagt voor de deelnemende gemeenten zorg voor de uitvoering van de (wettelijk geregelde) Basisregistratie Adressen en Gebouwen en Basisregistratie Grootchalige Topografie en houdt zich hiervoor bezig met het inwinnen, beheren en verrijken van alle data die te maken hebben met de openbare ruimte en met objecten. Zorgt ervoor dat gemeenten kunnen beschikken over gegevens over wegen, goten, trottoirs, rioolputten, groenstroken, verkeersborden, woningen, bedrijven en dergelijke. Ook private organisaties maken gebruik van het (kaart)materiaal dat door Het Gegevenshuis wordt gemaakt.	De 9 gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld en Voerendaal en het Waterschap Limburg.	Eigen vermogen € 0,5 miljoen en vreemd vermogen € 1,4 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 1,0 miljoen en exploitatieresultaat € 0,5 miljoen (beide over 2015).	Verdeelsleutel met 5 componenten met grootste deel naar rato omvang bebouwde hectares en aantallen verblijfsobjecten, deelnemers en registraties en deel naar rato aantal inwoners.	2015: € 35.351 2016: € 70.609 2017: € 79.222	AB: 10 leden (<i>van elke gemeente een collegelid en van het Waterschap de vicevoorzitter van het DB</i>). DB: 3 leden (<i>gevormd uit AB</i>). Uitvoeringsorganisatie onder leiding van een directeur/secretaris.
12.	Omnibuzz <i>Simpelveld is hier later ingestroomd.</i>	Vervoert klanten met een WMO-indicatie en regelt namens deelnemende gemeenten de zaken daaromheen zoals reserveringen, vervoersplassen, het functioneren van taxipoints en de aanname en afhandeling van klachten. Gaat in de nabije toekomst naar verwachting ook het vervoer van andere doelgroepen voor haar rekening nemen (leerlingenvervoer en vervoer in kader Jeugdwet).	32 van de 33 Limburgse gemeenten (alleen Gennep doet niet mee).	Recentelijk opgericht, nog geen gegevens beschikbaar.	Naar rato van het aantal inwoners (50%) en naar rato van het aantal gebruikers van vervoer (50%).	2017: € 202.049	AB: 32 leden (<i>van elke gemeente een collegelid</i>). DB: 7 leden (<i>allen wethouders, gevormd vanuit AB</i>). Adviesraad: 5 leden (<i>allen wethouders, deels gevormd vanuit AB</i>).
13.	Nazorg Limburg BV (ook wel Bodemzorg Limburg genoemd) <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	Beheren (onderhouden, inrichten, herstellen) van 15 voormalige stortplaatsen in Limburg (waaronder de voormalige stortplaats in Bocholtz) ter voorkoming van negatieve effecten voor de omgeving en dus bescherming van het milieu.	Aandeelhouders zijn alle Limburgse gemeenten.	Eigen vermogen € 2,9 miljoen en vreemd vermogen € 23,8 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 0,3 miljoen en exploitatieresultaat € 0,3 miljoen (beide over 2015).	Jaarlijks per gemeente € 0,25 per inwoner.	2015: € 2.738 2016: € 2.740 2017: € 2.740	Algemene Vergadering van Aandeelhouders met 33 leden (alle Limburgse gemeenten). Raad van Commissarissen met 3 leden. Beheerorganisatie met een directeur, een projectmanager en een managementassistentie.

Tab. 2	Naam	Doelstelling	Deelnemers	Belangrijkste financiële gegevens	Verdeelsleutel kosten	Financiële bijdrage Simpelveld	Governance
14.	NV Bank Nederlandse Gemeenten <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	Bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang (voornamelijk volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut). Aandeelhouders van de Bank zijn uitsluitend overheden.	Aandeelhouders zijn alleen overheden. De Nederlandse Staat houdt 50%, de rest zit bij gemeenten (waaronder Simpelveld), Provincies en een hoogheemraadschap. Gemeente Simpelveld houdt 6.630 van de 55.690.720 geplaatste en volgestorte aandelen.	Eigen vermogen € 4.163 miljoen en vreemd vermogen € 145.348 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 169 en exploitatieresultaat € 235 miljoen (beide over 2015).	Niet van toepassing.	Geen sprake van (jaarlijkse) financiële bijdrage.	De Bank kent als NV vier vennootschapsorganen: Een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, een Raad van Commissarissen, een Raad van Bestuur en een Ondernemingsraad.
15.	Reinigingsdiensten RD4 (NV) <i>Simpelveld is hier later ingestroomd.</i>	Als commerciële tak van RD4 voor bedrijven tot stand brengen van doelmatige, milieuhygiënisch verantwoorde en marktconforme inzameling en verwerking van afvalstoffen en het adviseren op het gebied van ontwikkeling en implementatie van milieubeleid.	Aandeelhouders zijn de 10 gemeenten Brunssum, Eijsden-Margraten, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals en Voerendaal. De aandelen zijn niet vrij verhandelbaar. In 2016 is Gulpen-Witterm toegetreden tot de GR, de toetreding als aandeelhouder tot de NV is gepland voor 2017.	Eigen vermogen € 0,8 miljoen en vreemd vermogen € 6,8 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 3,3 miljoen en exploitatieresultaat € 0,2 miljoen (beide over 2015).	Niet van toepassing.	Geen sprake van (jaarlijkse) financiële bijdrage.	Algemene Vergadering van Aandeelhouders met 10 leden (worden er 11). Raad van Commissarissen met 5 leden. Uitvoeringsorganisatie onder leiding van één statutair directeur. De NV-organisatie kent geen uitvoerend personeel, dit wordt volledig ingehuurd bij RD4 Facilitair Bedrijf BV.
16.	Internationale Bau Ausstellung (IBA) <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	Een IBA zoekt naar innovatieve, toekomstgerichte projecten die duurzaam zijn voor de ontwikkeling van een stad of gebied en draagt hiermee bij aan de verbetering van (de economische structuur van) een stad of regio. IBA bouwt niet zelf, maar regelt processen. IBA Parkstad BV is de eerste niet-Duitse IBA, is opgestart in 2014 en eindigt in 2020 met een presentatie van de gerealiseerde projecten.	Aandeelhouders zijn de gemeenten Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Brunssum, Voerendaal, Simpelveld, Nuth, Onderbanken en Schinnen (vanaf januari 2017) en de Provincie Limburg.	Eigen vermogen € 0,6 miljoen en vreemd vermogen € 3,4 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 3,3 miljoen en exploitatieresultaat € 0,6 miljoen (beide over 2015).	Eenmalig vastgesteld naar rato van de Algemene Uitkering van de deelnemende gemeenten bij de opstart van IBA in 2014.	2015: € 66.800 2016: € 66.800 2017: € 103.540	Algemene Vergadering van Aandeelhouders met 10 leden. Uitvoeringsorganisatie onder leiding van een tweehoofdige directie.
17.	NV Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	Leveren van leidingwater aan de inwoners, bedrijven en (overheids)instellingen in Limburg en de activiteiten en dienstverlening daaromheen zoals winnen van grondwater, zuiveren, produceren en transporteren van water, onderhouden en beheren van leidingnetten, beschermen van bronnen en stimuleren van duurzaam gebruik van water.	De aandelen van deze naamloze vennootschap zijn in handen van de 33 Limburgse gemeenten en de Provincie Limburg. Grootste aandeelhouder is de Provincie (21,8%), de overige aandelen zijn naar inwoneraantal verdeeld over de gemeenten. Gemeente Simpelveld is houder van 4 van de in totaal 500 aandelen. Dat betekent een eigenaarschap van 0,8%.	Eigen vermogen € 188 miljoen en vreemd vermogen € 387 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 104 miljoen en exploitatieresultaat € 7,6 miljoen (beide over 2015).	Niet van toepassing.	Geen sprake van (jaarlijkse) financiële bijdrage.	Algemene vergadering van Aandeelhouders met 34 aandeelhouders. Raad van Commissarissen met 5 leden. Uitvoeringsorganisatie onder leiding van een vierhoofdige directie. Bij WML werken circa 400 mensen.
18.	Enexis Holding NV <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	Eén van de acht energienet-beheerders in Nederland, verantwoordelijk voor het aanleggen en onderhouden van het energienet en het vervoeren van energie van elektriciteitscentrales naar gebruikers. Werkzaam in Groningen, Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant en Limburg.	Groot aantal aandeelhouders, allemaal gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied. Provincie Limburg (16,13%) en de Limburgse gemeenten (9,47%) houden samen 25,6% van alle aandelen.	Eigen vermogen € 3.608 miljoen en vreemd vermogen € 3.472 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 1.075 miljoen en exploitatieresultaat € 223 miljoen (beide over 2015).	Niet van toepassing.	Geen sprake van (jaarlijkse) financiële bijdrage.	Algemene Vergadering van Aandeelhouders met zevenhoofdige aandeelhouderscommissie ten behoeve van slagkracht en effectiviteit. Raad van Commissarissen met 5 leden. Uitvoeringsorganisatie onder leiding van een tweehoofdige Raad van Bestuur.

Tab. 2	Naam	Doelstelling	Deelnemers	Belangrijkste financiële gegevens	Verdeelsleutel kosten	Financiële bijdrage Simpelveld	Governance
19.	Vordering op Enexis BV <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>	CSV Amsterdam BV is opgericht in verband met de verkoop van het voormalige Essent Milieu (Attero). De andere vier BV's zijn opgericht rond en gefinancierd met gelden uit de verkoop van het energie-gedeelte van Essent. Alle vijf de vennootschappen hebben een tijdelijk karakter en zijn opgericht om oud-aandeelhouders (waaronder gemeente Simpelveld) te vertegenwoordigen in de afwikkeling van specifieke overeenkomsten rond de verkoop of uit de periode daarvoor. Voorbeelden zijn het beheer van een lening van de oud-aandeelhouders aan Enexis B.V. ter financiering van de aankoop van het netwerkbedrijf van Essent en het beheer van op het moment van verkoop door de oud-aandeelhouders aan RWE gegeven garanties. Eventuele liquidatiesaldi van de vennootschappen zijn straks voor de oud-aandeelhouders. Alle mogelijke claims zijn inmiddels in kaart gebracht en de eerste BV's zullen naar verwachting in 2019 worden geliquideerd.	De aandeelhouders zijn de oud-aandeelhouders van Essent, zijnde 6 provincies en 116 gemeenten (waaronder de gemeente Simpelveld). Gemeente Simpelveld is telkens houder van 3.680 aandelen van € 0,01. De boekwaarde van de aandelen is telkens € 0.	Eigen vermogen € 0,04 miljoen en vreemd vermogen € 862 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 48,5 miljoen en exploitatieresultaat € -0,02 miljoen (beide over 2015).	Niet van toepassing.	Geen sprake van (jaarlijkse) financiële bijdrage.	Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders met 122 leden. De beheerhandelingen in het kader van de vennootschappen worden uitgevoerd vanuit een kantoor van de provincie Noord-Brabant.
20.	Cross Border Leases (CBL) Vennootschap BV <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>			Eigen vermogen \$ 9,5 miljoen en vreemd vermogen \$ 0,4 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten \$ 0,4 miljoen en exploitatieresultaat \$ -0,4 miljoen (beide over 2015).			
21.	Verkoop Vennootschap BV <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>			Eigen vermogen € 85 miljoen en vreemd vermogen € 43 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten onbekend en exploitatieresultaat € 49 miljoen (beide over 2015).			
22.	CSV Amsterdam BV <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>			Eigen vermogen € -0,04 miljoen en vreemd vermogen € 0,05 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 0,05 miljoen en exploitatieresultaat € -0,05 miljoen (beide over 2015).			
23.	Publiek Belang Elektriciteitsproductie <i>Simpelveld is vanaf het begin hierbij betrokken.</i>			Eigen vermogen € 1,6 miljoen en vreemd vermogen € 0,1 miljoen (beide ultimo 2015), totale lasten € 0,02 en exploitatieresultaat € -0,02 miljoen (beide over 2015).			

In de kolom "Belangrijkste financiële gegevens" is gekozen voor cijfers 2015, op het moment van ons onderzoek was dit het laatste boekjaar waarvoor jaarstukken en dus definitieve cijfers beschikbaar waren.

De in de kolom "Financiële bijdrage Simpelveld" opgenomen bedragen zijn ontleend aan de programmabegroting 2017. De 2015-cijfers zijn definitieve cijfers en gebaseerd op een vorm van afrekening, de 2016-cijfers en 2017-cijfers zijn voorlopige cijfers en afkomstig uit de begrotingen van de verbonden partijen.

De 18 Zuid-Limburgse gemeenten: Beek, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul en Voerendaal.

Bij de meeste publiekrechtelijke verbonden partijen (openbare lichamen) staat in de kolom "Belangrijkste financiële gegevens" een exploitatieresultaat vermeld. Goed om te weten is dat deze partijen in principe allemaal streven naar een resultaat-neutrale exploitatie. Overschotten en tekorten worden verrekend met de deelnemende gemeenten. Afhankelijk van de presentatiewijze van de jaarstukken van de diverse partijen is hierin wel of niet een exploitatieresultaat opgenomen.

3.4 Vraag 2: Hoe houdt de gemeente Simpelveld grip op de financiële en bestuurlijke belangen en risico's rond verbonden partijen?

In paragraaf 3.4.1 maken we de impact van verbonden partijen op de exploitatie van de gemeente Simpelveld zichtbaar. In de paragrafen 3.4.2 tot en met 3.4.5 is beschreven hoe de gemeente Simpelveld grip houdt op de activiteiten binnen haar verbonden partijen (deelvragen 5-7).

3.4.1 Impact van verbonden partijen voor gemeente Simpelveld

Onderstaande tabel 3 bevat de impact van de verbonden partijen op de financiële huishouding van de gemeente Simpelveld: welk deel van de kosten van de gemeente Simpelveld wordt besteed aan activiteiten die namens de gemeente door verbonden partijen worden uitgevoerd? Uitgegaan is van de begrote lasten voor boekjaar 2017 uit de programmabegroting 2017, totaal € 24.506.606.

Uit tabel 2 blijkt dat Simpelveld bij 14 van de 23 verbonden partijen jaarlijks een bijdrage betaalt ter dekking van de kosten van de bedrijfsvoering. Bij Kompas en WOZL is daarnaast sprake van doorgesluisde rijksbudgetten: bedragen die bij de gemeente als baten, maar ook als lasten worden verantwoord en door de activiteiten van de verbonden partij bij de gerechtigde terecht komen. Bij Kompas gaat het om het participatiebudget Sociaal Domein nieuwe doelgroep (Wajong) van € 221.863 en het budget WWB-inkomensdeel van € 1.993.596. Bij WOZL gaat het om het participatiebudget klassieke doelgroep (Wsw).

Tabel 3 Financiële impact verbonden partijen				
	Verbonden partij	Bijdrage 2017 gem. Simpelveld	Doorgesluisde rijksbudgetten	Totale lasten
1.	Veiligheidsregio Zuid-Limburg	469.759	0	469.759
2.	GGD Zuid-Limburg	175.550	0	175.550
3.	Intergemeentelijke Sociale Dienst Kompas	1.177.299	2.215.459	3.392.758
4.	Reinigingsdiensten RD4 (GR)	730.811	0	730.811
5.	Stadsregio Parkstad Limburg	155.829	0	155.829
6.	Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)	361.430	2.623.424	2.984.854
7.	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	114.119	0	114.119
8.	Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg (RUD)	35.555	0	35.555
9.	Anti Discriminatie Voorziening (ADV) Limburg	4.400	0	4.400
10.	Centrumregeling Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg	31.716	0	31.716
11.	Het Gegevenshuis	79.222	0	79.222
12.	Omnibuzz	202.049	0	202.049
13.	Nazorg Limburg BV	2.740	0	2.740
16.	Internationale Bau Ausstellung (IBA)	103.540	0	103.540
	Totale lasten activiteiten verbonden partijen gemeente Simpelveld			8.482.902
	Totaal lastenniveau begroting 2017 Gem. Simpelveld			24.506.606
	Aandeel kosten verbonden partijen in totale kosten			35%

De activiteiten die verbonden partijen namens de gemeente Simpelveld uitvoeren, hebben dus een enorme impact: niet alleen inhoudelijk (“Wat doet de gemeente, de overheid, voor de burger?”), maar ook financieel (“Wat kost dat allemaal?”). Voor de kaderstellende en controlerende werkzaamheden van de gemeenteraad is grip op de verbonden partijen dan ook een absoluut vereiste. In onderstaande paragrafen is geschetst hoe de gemeente Simpelveld deze grip vormgeeft en wat daarbij de eventuele verbeterpunten zijn.

3.4.2 Verdeling van verantwoordelijkheid tussen verbonden partijen en deelnemende gemeenten

Verbonden partijen hebben meestal een eigen bestuur en eigen toezicht. In alle gevallen hebben de deelnemende gemeenten, ook Simpelveld, een rol, hoe klein ook. Voor de verbonden partijen van de gemeente Simpelveld hebben wij de hoofdlijn hiervan uiteengezet in tabel 2 van paragraaf 3.3.3 (kolom “Governance”).

Het is belangrijk dat de gemeenteraad weet hoe bestuur en toezicht van de individuele verbonden partijen eruit zien. Ook al heeft een verbonden partij een eigen bestuur en eigen toezicht, de deelnemende gemeente blijft uiteraard verantwoordelijk voor haar eigen exploitatie. Ook al is er bij de verbonden partij intern toezicht op de eigen exploitatie (en dus op het deel van de exploitatie van elke deelnemende gemeente), dit toezicht mag hoogstens als aanvullend worden gezien. De deelnemende gemeente blijft eindverantwoordelijk voor de uitkomsten van de werkzaamheden van de verbonden partijen in relatie tot haar eigen programmabegroting. Dus behoudt de gemeenteraad ook hier zijn primaire toezichthoudende en controlerende taak.

3.4.3 Bestuurlijke relatie tussen gemeenten en verbonden partijen

In de bestuurlijke relatie tussen verbonden partijen en de deelnemende gemeenten is sprake van een duidelijk onderscheid tussen publiekrechtelijke en privaatrechtelijke verbonden partijen.

Publiekrechtelijke verbonden partijen

Een publiekrechtelijke verbonden partij voert in de meeste gevallen volgens een gemeenschappelijke regeling taken uit voor en namens haar deelnemers (in dit geval gemeenten). Dit heet ook wel verlengd lokaal bestuur. Doorgaans heeft een lid van het college van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten zitting in het bestuur van de verbonden partij. Zie ook tabel 2 van dit rapport, kolom “Governance”.

De leden van het Algemeen Bestuur van een openbaar lichaam vertegenwoordigen hun gemeente en zullen over hun werkzaamheden verantwoording moeten afleggen aan de gemeenteraad die hen heeft aangewezen. De gemeenteraad kan

consequenties verbinden aan die verantwoording. Leden van het Dagelijks Bestuur van een openbaar lichaam leggen verantwoording af aan het Algemeen Bestuur.

Ten aanzien van de portefeuillehouders die namens gemeenten zitting hebben in het bestuur van een openbaar lichaam, zijn vanuit het perspectief van de gemeenteraad onderstaande kenmerken van belang:

- De leden van het Algemeen Bestuur hebben een zelfstandige bevoegdheid: er is geen goedkeuring nodig van het college of de raad van hun gemeente. Er gelden wel kaders die een gemeente aan haar portefeuillehouder in het Algemeen Bestuur kan meegeven. Voorbeelden hiervan zijn de kaders uit een nota verbonden partijen (niet aanwezig in Simpelveld) of de inhoud van de programmabegroting. Een bestuurder kan daarnaast ook zelf besluiten om eerst een zienswijze te vragen van de achterban in zijn eigen gemeente.
- Portefeuillehouders van gemeenten die als bestuurders optreden in een openbaar lichaam hebben op dat moment twee petten op. Ze zijn enerzijds bestuurder van het openbaar lichaam en moeten dus handelen in belang van dit openbaar lichaam. Aan de andere kant zijn ze vertegenwoordiger van hun gemeente en hebben ze ook als zodanig een belang. De gemeenteraad moet zich dit realiseren. Leden van de gemeenteraad moeten erop toezien dat hun portefeuillehouder zoveel mogelijk het belang van de gemeente in het oog houdt en hem of haar hierover aanspreken als dat nodig is.

Van de 10 openbare lichamen binnen de publiekrechtelijke verbonden partijen van de gemeente Simpelveld zijn op de volgende pagina de portefeuillehouders van de gemeente Simpelveld opgenomen, met hun functie(s) in de verbonden partij en hun "slagkracht" in de vorm van de beschrijving van de stemverhouding van het orgaan of de organen waarin ze zitting hebben:

Tabel 4 Portefeuillehouder, functie, stemverhouding				
Nr.	Verbonden partij	Portefeuillehouder gemeente Simplveld	Functie in verbonden partij	Stemverhouding orgaan portefeuillehouder gemeente Simplveld
1.	Veiligheidsregio Zuid-Limburg	Burgemeester De Boer	Lid van het achttienhoofdig Algemeen Bestuur	1 stem per lid + 1 stem per volledig veelvoud van 25.000 inwoners
2.	GGD Zuid-Limburg	Wethouder Gulpen	Lid van het negentienhoofdig Algemeen Bestuur	1 stem per lid + 1 stem per 15.000 inwoners of deel daarvan
		Burgemeester de Boer	Lid van de zevenhoofdige Financiële Commissie	-
3.	Intergemeentelijke Sociale Dienst Kompas	Wethouder Gulpen	Lid negenhoofdig Algemeen Bestuur en driehoofdig Dagelijks Bestuur	AB: 1 stem per lid (gemeente Simplveld heeft 3 van 9 leden) DB: 1 stem per lid
		Raadslid Kitzen	Lid negenhoofdig Algemeen Bestuur	1 stem per lid (gemeente Simplveld heeft 3 van 9 leden)
		Raadslid Spirk	Lid negenhoofdig Algemeen Bestuur	1 stem per lid (gemeente Simplveld heeft 3 van 9 leden)
4.	Reinigingsdiensten RD4 (GR)	Wethouder Schleijsen	Lid elfhoofdig Algemeen Bestuur	1 stem per 5.000 inwoners, naar boven afgerond
5.	Stadsregio Parkstad Limburg	Burgemeester De Boer	Lid zestienhoofdig Algemeen Bestuur en achthoofdig Dagelijks Bestuur	AB: 1 stem per lid + 1 stem per 10.000 inwoners of deel daarvan (maximum drie stemmen per lid) DB: 1 stem per lid
		Wethouder Schleijsen	Lid zestienhoofdig Algemeen Bestuur	1 stem per lid + 1 stem per 10.000 inwoners of deel daarvan (maximum drie stemmen per lid)
		Burgemeester De Boer en wethouders Schleijsen en Gulpen	Lid bestuurscommissies	Stemverhouding conform AB
6.	Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)	Wethouder Gulpen	Lid elfhoofdig Algemeen Bestuur	AB: 1 stem per lid + 1 stem per 15.000 inwoners of deel daarvan
7.	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	Burgemeester De Boer	Lid van het eenendertighoofdig Algemeen Bestuur en het zeshoofdig Dagelijks Bestuur	AB: Stemrecht op basis van aandeel kosten in begroting DB: 1 stem per lid

Tab. 4	Verbonden partij	Portefeuillehouder gemeente Simpelveld	Functie in verbonden partij	Stemverhouding orgaan portefeuillehouder gemeente Simpelveld
8.	Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg (RUD)	Burgemeester De Boer	Lid van het negentienhoofdig Algemeen Bestuur	Twee of meer stemmen afhankelijk van omvang afgenomen diensten
11.	Het Gegevenshuis	Burgemeester De Boer	Lid van het tienhoofdig Algemeen Bestuur en het driehoofdig Dagelijks Bestuur	AB: 2 stemmen per lid + 1 stem per € 100.000 afgenomen diensten DB: 1 stem per lid
12.	Omnibuzz	Wethouder Gulpen	Lid van het tweeëndertighoofdig Algemeen Bestuur	1 stem per lid + gemeenten > 50.000 inwoners 1 stem per 20.000 inwoners boven 50.000

De gemeente Simpelveld heeft weliswaar zeggenschap in de openbare lichamen waarin ze deelneemt, maar de formele stem van haar portefeuillehouders is hierin niet groot: de gemeente is niet alleen slechts één van (meestal) veel deelnemers, maar bovendien heeft de stem van de portefeuillehouder van een kleine gemeente zoals Simpelveld een relatief kleiner gewicht, doordat het stemrecht van deelnemende gemeenten in het Algemeen Bestuur kan afhangen van het aantal inwoners of van de jaarlijkse financiële bijdrage (zie bovenstaande tabel 4).

De gemeente Simpelveld mag in formeel opzicht wellicht een kleine stem hebben, stemverhouding is niet het enige middel om beslissingen te sturen in de voor Simpelveld gewenste richting. Een sterke portefeuillehouder kan met inhoudelijk onderbouwde argumenten en een goede portie overredingskracht de andere leden van de bestuursorganen overtuigen. Daarom legt de gemeente Simpelveld naar eigen zeggen de focus op de persoonlijke kracht van haar portefeuillehouders (“zorgen voor een goed verhaal”). Het is aan de gemeenteraad om de ontwikkeling en het gebruik van deze kracht te beoordelen.

Privaatrechtelijke verbonden partijen

De gemeente Simpelveld heeft bij haar elf privaatrechtelijke verbonden partijen alleen een aandeelhoudersrol en geen vertegenwoordiging in het bestuur of de Raad van Commissarissen.

Als een gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders optreedt, kan dat wettelijk alleen de burgemeester zijn, of bij volmacht eventueel een andere vertegenwoordiger. Aan een uitgebrachte stem in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders moet een beleidskader of een individueel collegebesluit ten grondslag liggen.

Ook bij deze verbonden partijen heeft de stem van de gemeente Simpelveld wegens het (zeer) kleine aandeelhouderschap op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders doorgaans weinig tot geen stemkracht. Simpelveld heeft voor de privaatrechtelijke verbonden partijen portefeuillehouders aangewezen op basis van de portefeuillevdeling: de wethouder 'Water/Milieu' gaat naar de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van WML, de wethouder 'Afval' naar die van Rd4, de burgemeester naar die van IBA. De portefeuillehouder financiën gaat naar Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van de partijen die voortgekomen zijn uit Essent. Deze partijen worden ambtelijk gevolgd en indien nodig kan de burgemeester als portefeuillehouder financiën daar naartoe gaan, hetgeen nog niet nodig is geweest.

3.4.4 Taakverdeling tussen gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders

Reguliere verdeling van taken en verantwoordelijkheden

In het gemeentelijke duale stelsel stelt de gemeenteraad kaders en controleert, terwijl het college van burgemeester en wethouders de uitvoerende partij is. Dat geldt ook als het om de activiteiten van verbonden partijen gaat:

- Wie mag binnen een individuele gemeente besluiten tot deelname aan een verbonden partij? Is dat de burgemeester, het college van burgemeester en wethouders of de gemeenteraad?
 - Artikel 1 van de Wgr stelt dat zowel de burgemeester, het college als de gemeenteraad van twee of meer gemeenten afzonderlijk of samen een gemeenschappelijke regeling (*publiekrechtelijke* verbonden partij) mogen treffen. Hierbij staat de belangrijke toevoeging dat colleges en burgemeesters niet eerder overgaan tot het treffen van een regeling dan na verkregen toestemming van de gemeenteraad en dat de raad deze toestemming slechts kan weigeren bij strijdigheid met het recht of het algemeen belang.
 - Artikel 160 van de gemeentewet stelt dat het college mag besluiten tot oprichting van of deelneming aan een *privaatrechtelijke* verbonden partij (stichting, maatschap, vennootschap, vereniging, coöperatie of onderlinge waarborgmaatschappij) als is vastgesteld dat hiermee het openbaar belang wordt gediend en pas nadat de gemeenteraad een ontwerpbesluit heeft gezien en de gelegenheid heeft gekregen om wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

In de praktijk zal een college van burgemeester en wethouders of een burgemeester zowel bij een gemeenschappelijke regeling als bij een privaatrechtelijke verbonden partij pas overgaan tot deelname als de gemeenteraad een voornemen met dergelijke strekking steunt. Aangezien een college of een burgemeester een meerderheidsbesluit van de gemeenteraad

nooit zal negeren, is het dus in de praktijk de gemeenteraad die bepaalt of wordt deelgenomen aan een verbonden partij of niet.

- In de uitvoeringsfase van een verbonden partij is het de taak van het college om zicht te houden op de taakuitvoering en hierin zo nodig bij te sturen. De gemeenteraad controleert of de verbonden partij de beoogde gemeentelijke taken uitvoert en of het college bewaakt en bijstuurt. De gemeenteraad beschikt hiervoor primair over de gemeentelijke begroting en het jaarverslag, zie ook ons rapport inzake de P&C-cyclus (14 juli 2016).

De gemeenteraad kan dus niet rechtstreeks ingrijpen bij een verbonden partij. Het is immers het college dat de gemeente vertegenwoordigt. Een individueel collegelid heeft bovendien, als lid van bijvoorbeeld een Algemeen Bestuur van een openbaar lichaam, meestal slechts beperkte mogelijkheden om effectief in te grijpen bij een verbonden partij. Die mogelijkheden zijn immers sterk afhankelijk van de vorm van de verbonden partij, het aantal deelnemers in de verbonden partij en de afspraken die in de statuten of regelingen van de verbonden partij zijn gemaakt (zie ook paragraaf 3.4.3).

Bewegingen in gemeenschappelijke regelingen

Bovenstaand is de reguliere verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen college en gemeenteraad beschreven. De wereld rond verbonden partijen en dan met name de gemeenschappelijke regelingen is de laatste tijd echter niet altijd regulier, maar volop in beweging. Ook van collegeleden en raadsleden van Simpelveld vraagt dit naar onze mening aandacht, ook in hun onderlinge dialoog. Voorbeelden:

- Gemeentelijke herindelingen zijn aanstaande, denk aan Nuth-Schinnen-Onderbanken en mogelijk ook Heerlen-Landgraaf. De gemeente Simpelveld zit samen met deze gemeenten in gemeenschappelijke regelingen en moet zich bewust zijn van de gevolgen van de herindelingen voor de bestaande samenwerkingen (bijvoorbeeld voor stemverhoudingen en kostenverdeelsleutels). Wij hebben begrepen dat bij het aangaan van gemeenschappelijke regelingen in de statuten van elke individuele regeling de voorwaarden en spelregels worden bepaald voor het geval tussentijds partijen toe- of uittreden. Maar is bij opstart in het verleden, toen herindelingen en bewegingen minder aan de orde van de dag waren, hierover goed genoeg nagedacht? Het is aan iedere deelnemende gemeente om zich in tijden van herindelingen en andere bewegingen op de hoogte te stellen van de mogelijke gevolgen voor haar eigen positie in de aangegane samenwerkingsverbanden.
- Binnen gemeenschappelijke regelingen zelf vinden (op afstand van de gemeenten) heroriëntaties plaats (bijvoorbeeld herverdeling van activiteiten of opschaling). Zo zijn bij GBRD de activiteiten verdeeld over BsGW en Het Gegevenshuis. Heroriëntaties kosten geld (bijvoorbeeld desintegratiekosten) waar gemeenten zich bewust van moeten zijn en waar ze kritisch op mogen zijn.

3.4.5 Taakinvulling binnen de gemeente Simpelveld

Uitvoerende taken college van burgemeester en wethouders

Uitvoerende taken ten aanzien van verbonden partijen hebben in belangrijke mate betrekking op de openbare lichamen. Deze taken worden in belangrijke mate ingevuld door de werkzaamheden van de portefeuillehouder in het bestuur van de verbonden partij. De portefeuillehouder koppelt, zo nodig, over deze werkzaamheden terug in het college van burgemeester en wethouders. Hierbij kan het volgende worden opgemerkt:

- De portefeuillehouders die namens de gemeente Simpelveld zitting hebben in de besturen van de verbonden partijen, worden zowel vakinhoudelijk als financieel ondersteund. Binnen de ambtelijke organisatie zijn voor elke verbonden partij een vakinhoudelijk beleidsmedewerker (uit de afdeling Leefomgeving) en een financieel beleidsmedewerker (uit de afdeling Bedrijfsvoering) aangewezen als aanspreekpunt. Wij hebben begrepen dat de portefeuillehouders en deze ambtenaren in nauw contact staan met elkaar.
- In sommige gemeenten vormen de verbonden partijen een gestructureerd (periodiek) terugkerend onderwerp op de agenda van collegevergaderingen. Dat is in Simpelveld niet het geval, met uitzondering van de Stadsregio Parkstad Limburg en IBA, die beide als “identiteitsdrager” worden gezien: alle stukken gaan langs het college. Dat dit niet voor alle verbonden partijen gebeurt, wordt door de mensen die we hebben gesproken niet als een gemis ervaren. Wel is het zo dat de portefeuillehouders de rondvraag van de collegevergadering gebruiken om op need-to-have basis voor onderwerpen binnen “hun” verbonden partijen de mening van collega-collegeleden op te halen en dat de andere collegeleden die rondvraag gebruiken om de portefeuillehouders over hun verbonden partij te bevragen/challengen.
- Sommige gemeenschappelijke regelingen (waaronder RD4, WOZL en Kompas) hebben commissies of beleidsgroepen bestaande uit beleidsmedewerkers van de deelnemende gemeenten. RD4 heeft bijvoorbeeld een beleidsgroep die meedenkt en een financiële commissie waaraan een medewerker van de gemeente Simpelveld deelneemt. De betreffende beleidsmedewerkers van Simpelveld geven hierover verslag en advies aan de portefeuillehouder van de betreffende verbonden partij.

Kaderstellende taken gemeenteraad

De kaderstellende taak van de gemeenteraad rond de verbonden partijen is in Simpelveld niet expliciet vormgegeven en vastgelegd. In tegenstelling tot veel andere gemeenten heeft de gemeente Simpelveld geen nota inzake verbonden partijen. Zoals hiervoor in paragraaf 3.3.2 al werd opgemerkt, heeft “besluitvorming tot op heden per geval plaatsgevonden”. Het ontbreken van een dergelijke nota wordt door de mensen die we hebben gesproken niet als een gemis ervaren. Zie verder paragraaf 3.3.2 van dit rapport.

De gemeenteraad geeft in de praktijk uiteraard kaders en richting mee aan de portefeuillehouder die bestuurslid is in de verbonden partij. Dat gebeurt met de vaststelling van de programmabegroting voor een specifiek boekjaar door de beantwoording van de drie w-vragen.

Controlerende taken gemeenteraad

Voor de invulling van zijn controlerende taak ten aanzien van verbonden partijen is de gemeenteraad van Simpelveld voornamelijk aangewezen op informatiestromen over de plannen en uitkomsten van activiteiten van deze verbonden partijen. Wij hebben een inventarisatie gemaakt van de belangrijkste ter beschikking staande informatiestromen:

1. Begrotingen van de verbonden partijen:

Begrotingen van publiekrechtelijke verbonden partijen moeten volgens de Wgr uiterlijk 1 augustus van het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar zijn aangeboden aan Gedeputeerde Staten. Daarnaast bepaalt de Wgr dat het Algemeen Bestuur van een gemeenschappelijke regeling de begroting vaststelt, maar dit pas doet nadat de deelnemende partijen (in het geval van gemeenten op het niveau van de gemeenteraad) een zienswijze hebben kunnen geven op de inhoud van de begroting. Het Algemeen Bestuur is overigens niet verplicht deze zienswijze op te volgen. Bij de gemeente Simpelveld betekent dit dat de vakinhoudelijke en de financiële beleidsmedewerker deze zienswijze voorbereiden en deze in de vorm van een collegevoorstel/raadsvoorstel via de portefeuillehouder aan het college van burgemeester en wethouders aanbieden. Het college draagt daarna zorg voor aanbidding van de conceptbegroting en de conceptzienswijze in de vorm van een raadsvoorstel (met dus een inhoudelijke en een financiële component) aan de gemeenteraad. De gemeenteraad kan zijn gevoelens hierbij kenbaar maken en kan wel of niet instemmen met de conceptzienswijze. Na instemming wordt de definitieve zienswijze via de portefeuillehouder teruggeleid naar de verbonden partij.

Voor begrotingen van privaatrechtelijke verbonden partijen gelden geen wettelijke voorschriften. Als er voorschriften zijn, dan vloeien die voort uit de eigen statuten of andere eigen regels. Van haar 11 privaatrechtelijke verbonden partijen krijgt de gemeente Simpelveld alleen van IBA een begroting.

2. Jaarstukken van de verbonden partijen:

De jaarrekening van een gemeenschappelijke regeling wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur en (slechts) ter kennisname aan de deelnemende partijen (de gemeenteraden) toegezonden. De jaarrekening moet vóór 15 juli van het jaar volgend op het verslaggevingsjaar aan Gedeputeerde Staten zijn aangeboden. Voor privaatrechtelijke verbonden partijen gelden de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, die voorschrijven dat de jaarrekening binnen 5 maanden moet zijn vastgesteld en daarna binnen 8 dagen moet zijn gepubliceerd. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders kan deze termijn met circa 6 maanden verlengen. In Simpelveld worden de jaarstukken van verbonden partijen, voorzien van een controleverklaring van een externe accountant,

doorgaans ter kennisgeving via dezelfde kanalen als bij de conceptbegroting, aan de gemeenteraad aangeboden. Vaak worden de jaarstukken van een verbonden partij over een bepaald boekjaar tegelijk met de conceptbegroting (zie bovenstaand) voor het eerstvolgende nog niet aangevangen boekjaar aan de deelnemende partijen aangeboden.

3. *Begrotingswijzigingen verbonden partijen (indien van toepassing):*
Bij sommige publiekrechtelijke verbonden partijen wordt als onderdeel van de P&C-cyclus de begroting, indien noodzakelijk, tussentijds gewijzigd. Een voorbeeld hiervan is Kompas. Het proces rondom begrotingswijzigingen is bij deze partijen identiek aan het proces van initiële begrotingen, dus met de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze door de raden van de deelnemende gemeenten.
4. *Raadsinformatiebrieven verbonden partijen (indien van toepassing):*
De meeste verbonden partijen verstrekken met enige regelmaat raadsinformatiebrieven bij belangrijke ontwikkelingen of gebeurtenissen, bijvoorbeeld bij de verkoop van onderdelen of naar aanleiding van berichtgeving in de media.
5. *Gemeentelijke Planning & Control documenten:*
De gemeenteraad heeft voor elk boekjaar de beschikking over minimaal vier documenten uit de eigen P&C-cyclus. In deze documenten is ook informatie opgenomen over de (uitkomsten van de) activiteiten die plaatsvinden binnen de verbonden partijen. De programmabegroting heeft een specifieke, door het BBV voorgeschreven, paragraaf verbonden partijen. De bestuursrapportages (beraps) voorjaar en najaar hebben geen specifieke paragraaf verbonden partijen maar vermelden bijzonderheden als die er zijn. De jaarstukken hebben ook een specifiek voorgeschreven paragraaf inzake verbonden partijen.
6. *Overige informatiestromen:*
Sommige verbonden partijen organiseren informatieavonden voor raadsleden en commissieleden (bijvoorbeeld RD4, Kompas en WOZL). Parkstad Limburg organiseert structureel informatieavonden over grotere thema's (ongeveer 8 per jaar, altijd op maandagavond). Behandeld tot nu toe zijn: de Structuurvisie Wonen, Detailhandelsvisie/beleid en zonnepanelen; de eerstvolgende informatieavond gaat over de Buitenring.

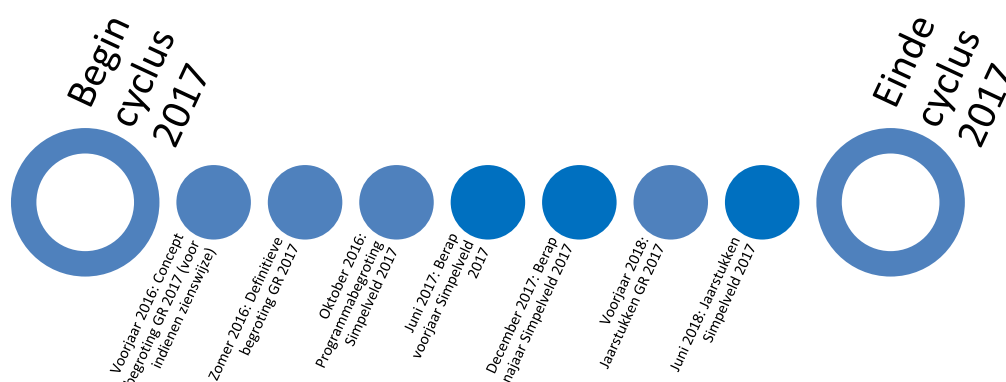
Korte tijdsspanne totstandkoming zienswijzen

Gemeenten hebben doorgaans maar heel kort de tijd om een zienswijze in te dienen op conceptbegrotingen van publiekrechtelijke verbonden partijen. Dit wordt als onwenselijk ervaren. Maar besturen van de openbare lichamen hebben geen andere keus. Het openbaar lichaam heeft immers te maken met zijn eigen verplichte doorloopcycli en deadlines (opstellen, beoordelen, terugleggen bij gemeenten, interpreteren zienswijzen, doorvoeren wijzigingen en vaststellen, aanlevering 1 augustus). Eerder starten van de cyclus is niet verdedigbaar, op dit moment wordt de conceptbegroting immers al bijna een jaar voor aanvang van het rekeningjaar ter beoordeling aan de deelnemende gemeenten voorgelegd. Dit proces kent dus principieel een krappe tijdsplanning, zowel aan de zijde van de GR zelf als aan de

zijde van de deelnemende gemeenten. De gemeente Simpelveld probeert de krappe beschikbare tijd aan haar zijde met extra aandacht goed te plannen en te gebruiken, onder meer door de planning van interne overlegorganen (zoals raadscommissies en raadsvergaderingen) met extra aandacht af te stemmen op de perioden waarin de Simpelveldse zienswijzen tot stand moeten komen. Indien noodzakelijk worden hiervoor ook wel extra vergaderingen ingepland.

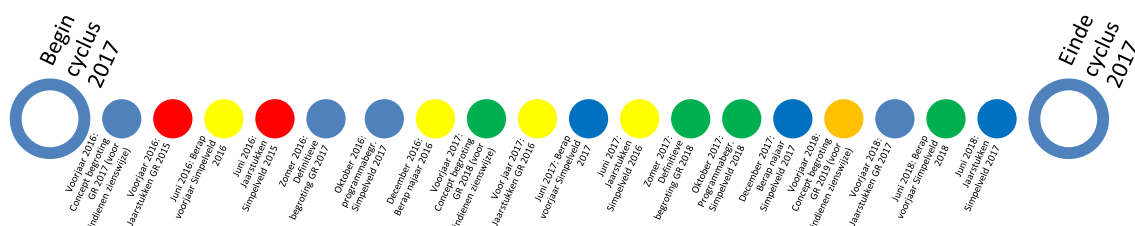
Visualisatie belangrijkste informatiestromen

Bovenstaand zijn de belangrijkste informatiestromen over verbonden partijen benoemd, op basis waarvan de gemeenteraad van Simpelveld zijn controlerende taak moet uitvoeren. In onderstaande figuur is voor een willekeurig boekjaar (in dit geval 2017) voor een willekeurige gemeenschappelijke regeling van de gemeente Simpelveld in blauw het samenstel aan informatiestromen chronologisch gepresenteerd. In de figuur zijn alleen de min of meer reguliere informatiestromen opgenomen en is afgezien van ad hoc stromen zoals begrotingswijzigingen, raadsinformatiebrieven en informatieavonden. Uit de figuur blijkt duidelijk de lange periode waarover de informatiestromen voor één enkel boekjaar zich uitstrekken. Alleen al tussen de conceptbegroting (voorjaar t-1) en de jaarstukken (voorjaar t+1) van de gemeenschappelijke regeling zelf zit twee jaar. Daarnaast blijkt uit de figuur dat documenten uit de gemeenschappelijke regeling zich afwisselen met de eigen P&C-documenten van de gemeente Simpelveld, waarin ook informatie uit de gemeenschappelijke regeling is opgenomen. Beide zaken zijn complicerend voor de leden van de gemeenteraad en daarom goed om te weten en zich te realiseren.

De zeven informatiestromen over een verbonden partij (gemeenschappelijke regeling) komen voor een willekeurig boekjaar (in dit geval dus 2017) volgens

bovenstaande figuur netjes op volgorde bij de gemeenteraad langs. Een extra complicerende factor is dat tussendoor ook elf informatiestromen van 2015, 2016, 2018 en 2019 de revue passeren. Leden van de gemeenteraad moeten zich goed realiseren dat dit gebeurt en dat niet alle informatiestromen die ze over verbonden partijen achtereenvolgens ontvangen, dezelfde relatie met elkaar hebben. In onderstaande figuur zijn wederom in blauw de informatiestromen met betrekking tot boekjaar 2017 opgenomen, plus in rood (2015), geel (2016), groen (2018) en oranje (2019) de informatiestromen voor andere boekjaren die gedurende deze 2017-cyclus “tussendoor komen”.

De hoeveelheid informatiestromen, de afwisseling tussen “blauwe” stromen en stromen van andere kleuren en zeker het door elkaar lopen van de informatiestromen van vijf (!) boekjaren verklaart in belangrijke mate de moeilijkheid voor leden van de gemeenteraad om op basis van alleen al de min of meer reguliere informatiestromen de activiteiten in de verbonden partijen effectief te blijven volgen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

1. De gemeente Simpelveld kent inmiddels 12 publiekrechtelijke en 11 privaatrechtelijke verbonden partijen waarin op afstand van de gemeentelijke organisatie en de gemeenteraad activiteiten worden uitgevoerd. De impact van verbonden partijen op de gemeentelijke exploitatie is groot: 35% van de totale lasten van de gemeente Simpelveld hangt samen met de activiteiten in de verbonden partijen. De grootste impact hebben Kompas en WOZL.
2. Van de 12 publiekrechtelijke verbonden partijen zijn er 10 een openbaar lichaam. De gemeente Simpelveld is bij alle 10 vertegenwoordigd in het bestuur. Daarnaast kan de gemeente bij monde van de gemeenteraad elk jaar een zienswijze uitbrengen ten aanzien van de begroting. Bij de privaatrechtelijke partijen (allemaal vennootschappen) heeft de gemeente Simpelveld alleen een aandeelhoudersrol.
3. Door de omvang, het aantal deelnemers en de stemverhoudingen is de formele kracht van de gemeente Simpelveld in de verbonden partijen niet groot. Desondanks kunnen de portefeuillehouders uit Simpelveld in materieel opzicht van zich laten horen en proberen portefeuillehouders van andere gemeenten met inhoudelijke argumenten aan hun zijde te krijgen.
4. De activiteiten ter beheersing van de bestuurlijke en financiële belangen in verbonden partijen vinden in Simpelveld gestructureerd plaats, op onderdelen wel en op onderdelen niet met strak geformaliseerde processen (overleg in het college, overleg tussen ambtenaren en portefeuillehouders en schriftelijke informatiestromen). Er is geen nota verbonden partijen of vaste agendering van verbonden partijen in overleggrema. Wel is sprake van een geformaliseerd proces rond zienswijzen bij begrotingen. Wij vernamen dat de huidige werkwijze prima functioneert en dat het op onderdelen ontbreken van strak geformaliseerde processen (vooralsnog) niet als een gemis wordt ervaren.
5. De lange doorlooptijd van de P&C-cyclus van verbonden partijen in combinatie met het grote aantal informatiestromen over verschillende boekjaren die aan de gemeenteraad worden aangeboden, maakt het voor raadsleden moeilijk om de gang van zaken binnen de verbonden partijen effectief te volgen.
6. De wereld rond verbonden partijen (met name gemeenschappelijke regelingen - openbare lichamen) is volop in beweging door onder andere gemeentelijke herindelingen en heroriëntaties binnen de regelingen zelf. Met name de gemeentelijke herindelingen (Nuth-Schinnen-Onderbanken en mogelijk ook Heerlen-Landgraaf) vragen vanuit perspectief van de gemeente Simpelveld aandacht voor wat betreft haar eigen positie in samenwerkingsverbanden die zij heeft met deze gemeenten (uittreding, toetreding, stemverhoudingen, kostenverdeelsleutels).
7. De gemeente Simpelveld beschikte ten tijde van ons onderzoek (maart, april 2017) nog niet over het in artikel 27 van de Wgr voorgeschreven register van gemeenschappelijke regelingen. Daarnaast is het door het BBV voorgeschreven overzicht van verbonden partijen in de programmabegroting en de jaarstukken bij de gemeente Simpelveld in de achterliggende jaren niet altijd compleet geweest.

4.2 Aanbevelingen

1. Net als in andere gemeenten geven ook in Simpelveld raadsleden aan dat ze vinden dat ze te weinig grip hebben op verbonden partijen. Binnen Parkstad is een werkgroep van ambtenaren opgericht met onder meer als doel de verbonden partijen dichter bij de gemeenteraden te brengen. Ons advies aan gemeenteraad en college van Simpelveld is om samen met de vertegenwoordiger van Simpelveld in deze werkgroep in gesprek te gaan over wensen en ideeën om de grip van de raad te vergroten.
2. In aanvulling op aanbeveling 1 is ons advies om samen (raad en college) na te gaan of een periodieke informatieverstrekking (bijvoorbeeld tweemaandelijks) over de verbonden partijen voor de gemeenteraad van toegevoegde waarde zou zijn. Op enkele A4-tjes zouden bijvoorbeeld in bulletvorm van elke verbonden partij (indien van toepassing) de 2-3 belangrijkste ontwikkelingen, gebeurtenissen of aandachtspunten kort naar de raad kunnen worden gebracht. Wij vernamen dat de gemeenteraad op soortgelijke wijze sinds enige tijd wordt geïnformeerd over de stand van zaken bij de belangrijkste gemeentelijke projecten.
3. In aanvulling op zowel aanbeveling 1 als 2 is ons advies aan raad en college om in het bijzonder met elkaar in gesprek te raken en te blijven over de gevolgen voor de positie van Simpelveld (stemverhoudingen, kostenverdeelsleutels) in samenwerkingsverbanden waarin als gevolg van aanstaande gemeentelijke herindelingen wijzigingen op stapel staan. Wij vinden het een taak van het college om de raad te informeren over de mogelijke gevolgen en we vinden het een taak van de raad om actief naar deze mogelijke gevolgen te vragen.
4. Ons advies aan het college is om prioriteit te geven aan het opstellen van een register van gemeenschappelijke regelingen (en hierbij te voldoen aan de voorschriften van artikel 27 van de Wgr), dit register aan te vullen met de privaatrechtelijke verbonden partijen en het register daarna in beheer te geven bij een medewerker van de afdeling bedrijfsvoering, die ervoor verantwoordelijk wordt de volledigheid van de lijst te blijven bewaken. Een goed beheerd register is daarna het ideale startpunt voor het opstellen van een volledige lijst met verbonden partijen in de programmabegroting en de jaarstukken.
5. In Simpelveld wordt op dit moment geen noodzaak gevoeld tot geformaliseerde processen voor de beheersing rondom verbonden partijen (conclusie 4). Dat begrijpen wij, want de huidige werkwijze werkt volgens betrokkenen vooralsnog prima. Desondanks geven ook in Simpelveld sommige raadsleden aan dat zij vinden dat de raad te weinig grip heeft op de verbonden partijen (aanbeveling 1). Wij adviseren daarom zowel aan de gemeenteraad als aan het college om, los van elkaar, het moment te bewaken waarop meer beheersing/formalisering noodzakelijk wordt (meer beheersing dan verkregen met aanbevelingen 1-3); bijvoorbeeld als een en ander minder goed zou gaan lopen of als het speelveld van verbonden partijen nog complexer zou worden. Voorbeelden van instrumenten die in dat geval kunnen helpen zijn het opstellen van een nota verbonden partijen, het structureel agenderen van verbonden partijen in gemeentelijke overlegorganen en/of het instellen van een (tijdelijke) raadscommissie voor het verbeteren van de kaderstelling en controle van bestuurlijke samenwerkingsverbanden.